

тодического центра по изданию книг. Руководителем центра был назначен А. Петрашкевич, проработавший на этой должности до 1998 г.¹² Были подготовлены новые методические рекомендации и дополнения к ним, решены организационно-финансовые вопросы.

Преодолевая трудности, издание "Память" уже состоялось. Ее значение оценивают как современники, так и будущие краеведы и учёные.

¹ Изданые книги "Память" учтены в библиографии В. Кипеля и З. Савки "Беларускія слоўнікі і энцыклапедыі" (Нью-Йорк, 2002).

² Сахнуль С. Память // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі ў 6 таxm. – Мінск, 1999. – Т. 5. – С. 397.

³ Нікалаеў М., Антонаў В. Память раённага масштабу // Беларускі гістарычны агляд. – 1987. – Т. 4. – Спытак 1–2.

⁴ Карлюкевіч А., Кастусеўскі А. Гіменская энцыклапедыя // Скарыніч: Літ.-наук. Гадавік. Вып. 5 / Укл. А. Каўка. – Мінск, 2002.

⁵ Национальный архив Республики Беларусь (НАРБ), ф. 530, оп. 2, д. 145, л. 23.

⁶ Там жс, д. 147; Материалы периодической печати по вопросам создания Летописи народной славы, л. 20.

⁷ Методические рекомендации для авторов, редакторов и составителей Летописи всенародной славы. Проект. – Минск, 1977; "Летопись народной славы". Методические рекомендации для авторов, составителей и редакторов. – Минск, 1979.

⁸ Карлюкевіч Аnton (Петрашкевіч A.). Кароткая хроніка памяці ад Суслава да Хахлова з Дамарацам, альбо ад заміразку – да дзікай халодцы // Народная воля. – 1998. – 10 ліст.

⁹ НАРБ, ф. 530, оп. 2, д. 152, л. 26, д. 162, л. 104.

¹⁰ См. также анализ первых книг Памяти: Кузьмініч Т. Летапіс нашай башкаушчыны // Польша. – 1994. – № 3. – С. 245–251.

¹¹ В Бюро ЦК Компартии Белоруссии // Сельская газета. – 1989. – 24 марта.

¹² Об обстоятельствах увольнения А. Петрашкевича, инспирированного письмом А. Г. Хохлова и К. И. Доморода: "О фальсификационных тенденциях в работе организационно-методического центра по изданию историко-документальных хроник Память" см.: Петрашкевіч А. Стары абруч манкурга зноў наўіс над галавой беларуса // Народная воля. – 1998. – 22 снежня.

Юрий Нестерович

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЙ КОМИССИИ БЕЛКОМАРХИВА

Принимая во внимание инициативу белорусских археографов коллегии Госкомархива РБ (ныне – Белкомархива) 28. 10. 1999, приняла постановление о создании Археографической комиссии Госкомархива (сегодня – Белкомархива). В состав Археографической комиссии (далее – АК) вошло 48 учёных из ведущих научно-исследовательских учреждений страны, деятелей культуры, работников архивных, музыкальных и библиотечных учреждений РБ. В состав бюро АК вошли зам. директора БелНИИДАД, проф. Р. П. Платонов (председатель), член Археографической комиссии Российской АН М. Ф. Шумейко, зав. отделом археографии БелНИИДАД Я. Я. Янушкевич, зав. отделом научного использования документов и информации Белкомархива В. П. Крюк, археограф Ю. В. Нестерович. Позднее в состав бюро АК был включен директор Национального архива РБ В. Д. Селеменев.

Согласно "Положению об Археографической комиссии Госкомархива" АК является вседомственным координационным, научно-методическим и публикаторским центром в области археографии. АК поддерживает научные связи со всеми учреждениями, которые ставят в своей деятельности задачу публикации исторических документов и материалов.

АК проводит мероприятия, направленные на интенсификацию археографической деятельности в архивном ведомстве и в целом по стране. АК организовала и провела вместе с БелНИИДАД работу международной конференции "Архівы Беларусі на рубяжы ХХ–ХХІ ст.", состоявшейся 8–9 февраля 2000 г. в Минске. Была одним из организаторов архивных чтений "Архіўная спадчына Віцебшчыны як крыніца па вывучэнню гісторыі краю"

6–7 июля 2001 г. в Витебске. Каждый год АК проводит заседания "круглых столов": в 2000 г. заседание, посвящённый 55-летию Победы в ВОВ; в 2001 г. заседание, посвящённый 150-летию белорусского археографа и краеведа А. П. Салунова; и заседание, посвящённое 60-летию начала ВОВ, в 2002 г. заседание по актуальным проблемам публикации исторических источников в РБ. В 2003 г. явилась одним из организаторов заседания "круглого стола", посвящённого классику белорусской литературы В. Дунину-Мартынкевичу. В октябре 2001 г. на базе Витебского госархива открыто Витебское отделение АК, в составе которого 26 учёных, архивистов, деятелей культуры, краеведов. Председатель отделения – декан исторического факультета Витебского госуниверситета проф. В. А. Косыч.

В декабре 2002 г. на базе Национального исторического архива в Гродно создано Гродненское отделение АК, в составе которого насчитываются 24 учёных, архивиста, деятеля культуры. Председатель отделения – директор Гуманитарного центра исследований Восточной Европы проф. Д. В. Карев.

Под руководством АК выпущено из печати 16 книг: сборников документальных публикаций, материалов научных конференций и заседаний "круглых столов" (ещё 5 подготовлено к печати). В частности, выпущены: Беларусь за 1920-ые гг.: Даc і матэр. – Мінск, 2001; Перші кругім поворотам: тэнденцыі ў палітыческай і духоўнай жыціі Беларусі (1925–1928 гг.). – Мінск, 2001; Аграрные преобразования в Вилейской области: 1939–1941 гг.: Док. і материалы. – Мінск, 2001. С 2000 г. АК издаёт "Беларускі археаграфічны штогоднік", в который, кроме статей по

VIII. Архівознавство за кордоном

археографии и публикаций документальных материалов, включаются статьи по архивоведению, архивной эпистоле, источниковедению, текстологии, палеографии, сфрагистике, геральдике и истории госучреждений, рецензии на публикации документальных материалов и на книги по археографии, материалы информационного характера. Ежегодник открыт для помещения в него статей и материалов зарубежных авторов. В частности, в выпуск 3-й ежегодника помещены статьи украинских авторов: Маттии И. Б. "М. В. Довнар-Запольский и архивное образование на Украине"; Полегайлов А. Г. "Печати бело-

руссских административно-судебных учреждений XVI – XIX вв." В вып. 4-й ежегодника включен материал Ольги Зубко "Документы по истории белорусского национально-освободительного движения 1917 – 1930-х гг. в ЦГАВО Украины".

В марте 2003 г. на общем собрании АК были одобрены составленные бюро АК программа публикаций документов и материалов Национального архивного фонда РБ под названием "Архіальная беларусіка" и перспективный план археографических публикаций учреждений архивной отрасли РБ на 2003–2008 гг.

Яцек Крохмаль

РЕГІОНАЛІСТИКА В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛЬСЬКИХ ДЕРЖАВНИХ АРХІВІВ

До найважливіших завдань державних архівів належить, зокрема, проведення наукової, видавничої, інформаційної та популяризаційської роботи. Ці поняття охоплюють такі проблеми, як організація наукових конференцій та зібрань, співпраця з науковими, культурними та освітніми установами, підготовка до друку публікацій джерел, поширення інформації про архівні фонди, організація виставок, заснована – організація викладів та лекцій для шкільної молоді. Значна частина цих завдань здійснюється в рамках поширення знань про історію регіону, на терені якого функціонують архіви.

Архіви, поширюючи знання про історію регіону, виходять із потреб місцевого наукового середовища або місцевого суспільства. З цією метою багато років архіви співпрацюють з музеями, бібліотеками, науковими та регіональними товариствами, особливо з місцевими відділами Польського історичного товариства. Важливою є також співпраця з органами місцевого самоврядування, які дуже часто замовляють або спонсорують організацію архівів виставок, наукових сесій, публікацію видають з історії міста чи регіону. Діяльність в галузі регіоналістики¹ здійснюють всі 32 державні архіви, а також їх місцеві відділи.² Зрозуміло, що найменші уваги проблемам регіоналістики присвячують в своїй діяльності центральні архіви, найбільші – державні архіви, а особливо воїнські місцеві відділи. Найбільше уваги регіоналістиці приділяється в діяльності архівів, що знаходяться в містечках³.

Найпоширенішою формою презентації архівних матеріалів є експозиції документів, організованих у виставкових залах або в інших приміщеннях архівів. В 1997–2002 рр. архіви брали участь в організації 864 виставок, з них 401 організували самостійно. Серед тематики виставок переважала проблематика історії регіону та життя місцевих громад. Частими були також виставки, пов’язані з відзначениям державних річниць, прогре, як правило, вони були також представліні в місцевому контексті. Багато виставок проводяться у співпраці з міською владою, а також регіональними установами та товариствами. Особливою

активністю в організації виставок відзначились архіви Катовіц, Перемишля, Щецина та Варшави.

Слухом нагодою для популяризації архівних зібрань, презентації найцінніших документів та представлення ролі державних архівів перед місцевою громадськості, стали Дні відкритих дверей, організовані в усіх державних архівах Польщі. Ця акція відбулась у 2000 р., вперше після довгої перерви. В рамках акції були організовані зустрічі з місцевою владою з метою її ознайомлення з фондами архівів, а також виставки, які для широкого загалу презентували найцінніші архівні матеріали з історії міст та регіону. Дні відкритих дверей викликали велике зацікавлення як з боку місцевої громадськості, так і туристів. За перебігом акції слідували мас-медіа, архівісти брали участь в радіо-та телевізійних передачах, з’явився ряд публікацій у пресі, присвячених роботі архівів. Успіх акції Днів відкритих дверей в архівах став причиною того, що в 2003 р. її вирішено повторити⁴.

Слід зазначити, що в окремих випадках джерела з історії деяких міст, які найчастіше використовуються дослідниками-регіоналістами, можуть стати об’єктом зацікавлення установ, що організують виставки загальноєвропейського рівня. Так було у випадку проведеного 1998 р. в Роттердамі (Голандія) виставки під назвою "Урбаністичний розвиток європейських міст", для якої архіви з Krakова та Варшави надали у тимчасове користування архітектурні плани польських міст.

Значна кількість архівних виставок залишилась увічненими завдяки друкованим каталогам, які часто багато ілюстровані фотографіями найцінніших документів. Як приклад, можна згадати виставку, організовану в 2001 р. в Щецині архівами Krakova та Щецина на тему: "Скарби Krakівського архіву. Королівський Krakів в Щецині"⁵. Виставку супроводжувала також наукова сесія. Друковані каталоги були видані з нагоди ряду виставок, організованих Державним архівом в Перемишлі. Серед найважливіших тем виставок можна згадати: "Перемишль як місто європейської культурної спадщини", "Грекокатолицький